

Τμήμα Νομικής
Σχολή Νομικών Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ : ΜΠΑΚΡΑΤΣΗ ΦΩΤΕΙΝΗ
ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ : 1340199900356
ΜΑΘΗΜΑ : ΣΥΝΘΕΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
ΟΝΟΜΑ ΚΑΘΗΓΗΤΗ : ΑΝΔΡΕΑΣ ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΤΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ : 2006

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	
(ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΣΗ-ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ-ΕΙΔΗ ΤΗΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΑ ΑΡΘΡΑ)	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	
ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΣΗ	6
1.1 Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΜΥΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΣΗ ΚΑΙ Η ΣΤΑΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΝ (ΑΡ. 93 ΠΑΡ. 2 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ)	6
1.2 Η ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΣΗΣ	7
1.3 ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΣΗΣ	8
1.4 ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΚΩΔΙΚΑ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	
ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ - ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ	11
2.1 ΑΡΘΡΟ 5 ΠΑΡ. 3 ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ: ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ	11
2.2 ΑΡΘΡΟ 6 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ: ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ	11
2.3 ΑΡΘΡΟ 7 ΠΑΡ. 2 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ: ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ	12
2.4 ΑΡΘΡΟ 8 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ: ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΝΟΜΙΜΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗ.....	13
2.5 ΑΡΘΡΟ 19: ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΧΡΗΣΗΣ ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΠΟΥ ΚΤΗΘΗΚΑΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΒΑΣΗ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 9 ΚΑΙ 9Α ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ	13
2.6 ΑΡΘΡΟ 20 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ: ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΕΝΝΟΜΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ.....	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ - ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ & ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	16
3.1 ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ (Ο.Η.Ε.) – 1948: ΑΡΘΡΑ 1, 3, 5, 7 - 12.....	16
3.2 ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ: ΑΡΘΡΑ 3, 5, 6	17
3.3 ΧΑΡΤΗΣ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ: ΑΡΘΡΑ 47, 48, 50.....	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	
ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ	21
4.1 ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ	21
4.1.1 1818/2001 Συμβ. Πλημ/κών Αθηνών (236 ΠΟΙΝΛΟΓ)	21
4.1.2 2761/2002 Συμβ. Πλημ/κών Αθηνών (2636 ΠΟΙΝΛΟΓ)	25
4.1.3 160/2001 Συμβ. Πλημ/κών Κορίνθου (2557 ΠΟΙΝΛΟΓ).....	25
4.1.4 368/2003 Διάταξη Εισαγγ. Εφετών Αθηνών (803 ΠΟΙΝΛΟΓ)	25
4.1.5 761/2002 Συμβ. Εφετών Δωδεκανήσου (948 ΠΟΙΝΛΟΓ)	26
4.1.6 1/2004 ΑΠ. (ΟΛΟΜ. – ΠΟΙΝ.) (523 ΠΟΙΝΛΟΓ)	27
4.2 ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ	28
4.2.1 E.L., R.L. & J.O.L. κατά Ελβετίας - Απόφαση 29-8-1997	28
4.2.2 Van Mechelen και λοιποί κατά Ολλανδίας - Απόφαση 23-4-1997.....	28

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	29
ΠΕΡΙΛΗΨΗ – ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑ.....	30
EXECUTIVE SUMMARY – PRELIMINARY INVESTIGATION.....	31
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	32
ΛΗΜΜΑΤΑ.....	33
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ	33

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα εργασία εκπονείται στα πλαίσια του μαθήματος «Σύνθεση Δημοσίου Δικαίου» με διδάσκοντα καθηγητή τον κ. Ανδρέα Δημητρόπουλο και έχει ως θέμα «Προανάκριση και Σύνταγμα».

Η εργασία διαιρείται στο εισαγωγικό μέρος όπου θα αναφερθούμε στον ορισμό, τον τρόπο τέλεσης, τα είδη και τα βασικά άρθρα που αφορούν την προανάκριση και σε τέσσερα επιμέρους μέρη. Στο πρώτο θα αναφερθούμε στη μυστικότητα της προανάκρισης, τη συνοπτικότητα και τις επιμέρους αρχές που τη διέπουν, καθώς και στα δικαιώματα του κατηγορουμένου κατά την προανάκριση. Στο δεύτερο μέρος περιγράφεται η συνταγματική προστασία του κατηγορουμένου κατά το προανακριτικό στάδιο. Στο τρίτο μέρος παρουσιάζεται η προστασία του κατηγορουμένου κατά το διεθνές και ευρωπαϊκό δίκαιο. Τέλος στο τέταρτο μέρος παρατίθενται αποφάσεις ελληνικών και ευρωπαϊκών δικαστηρίων σχετικών με το παρόν θέμα.

Αθήνα 2006

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

(Τι είναι προανάκριση-τρόπος διεξαγωγής της-εΐδη της και βασικά άρθρα)

Η προανάκριση συνίσταται στη διερεύνηση της ποινικής υπόθεσης, που διεξάγεται κατόπιν παραγγελίας του εισαγγελέα πλημμελειοδικών, από τους ανακριτικούς υπαλλήλους. Σκοπό έχει να συγκεντρωθούν τα πρώτα στοιχεία της υπόθεσης που ερευνάται, να διαπιστωθεί αν τελέστηκε το συγκεκριμένο αδίκημα και να αποφασισθεί αν θα ασκηθεί ποινική δίωξη κατά του υπαιτίου¹.

Η προανάκριση ενεργείται από τον ίδιο τον εισαγγελέα πλημμελειοδικών, αν πρέπει να βεβαιώσει μια αξιόποινη πράξη, είτε από οποιονδήποτε ανακριτικό υπάλληλο μετά από έγγραφη παραγγελία του εισαγγελέα πλημμελειοδικών. Ειδικότερα προβλέπονται γενικοί ανακριτικοί υπάλληλοι (πταισματοδίκες, βαθμοφόροι της αστυνομίας, ανακριτές, ανακριτές ενηλίκων, δημοτικοί υπάλληλοι) αλλά και ειδικοί που ενεργούν προανάκριση για ορισμένα αδικήματα και προβλέπονται από ειδικούς ποινικούς νόμους (δασικοί/ προξενικοί υπάλληλοι, στρατιωτικοί, βαθμοφόροι της πυροσβεστικής, κ.α.)².

Διακρίνουμε δύο είδη προανάκρισης κατά τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Την τακτική προανάκριση, που γίνεται από τους ανακριτικούς υπαλλήλους κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας³ και την αστυνομική, που γίνεται χωρίς προηγούμενη παραγγελία εισαγγελέα, για αυτόφωρο κακούργημα ή πλημμέλημα και σε περίπτωση κινδύνου από την αναβολή. Η τελευταία καλείται και αυτεπάγγελτη⁴ προανάκριση και συνιστά ανακριτική ενέργεια⁵.

Για την εγκυρότητα της προανάκρισης κρίνεται αναγκαία η εισαγγελική παραγγελία, η οποία πρέπει να προηγείται της διαδικασίας και να είναι έγκυρη για να δεσμεύει τους ανακριτικούς υπαλλήλους⁶.

Το Σύνταγμα με διάφορα άρθρα του αλλά κυρίως με το άρθρο 5 και 6 προστατεύει την προσωπική ασφάλεια του κατηγορουμένου κατά την προανάκριση. Επίσης διασφαλίζονται τα δικαιώματα του με το άρθρο 104 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

¹ Βλ. Αλατσά Ηλία, Η Προανάκριση, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα 1998, σελ. 37

² Βλ. Αλατσά Ηλία, όπ. παρ., σελ. 37-40

³ Αρ. 243 παρ. 1 εδ. β' Κ.Π.Δ.

⁴ Αρ. 243 παρ. 2 Κ.Π.Δ.

⁵ Βλ. Αλατσά Ηλ. ό.π., σελ. 123

⁶ Αρ. 43, 72 και 171 παρ. 1 εδ. β' Κ.Π.Δ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΣΗ

1.1 Η Αρχή της μυστικότητας στην προανάκριση και η στάθμισή της με την αρχή δημοσιότητας των συνεδριάσεων (αρ. 93 παρ. 2 του Συντάγματος)

Κατά την προανάκριση, κυριαρχεί η αρχή της λαϊκής μυστικότητας⁷. Δηλαδή, απαγορεύεται σε κάθε πολίτη παράσταση κατά τη διενέργεια των ανακριτικών πράξεων, με πλήρη αποκλεισμό της δημοσιότητας – άμεσης και έμμεσης – όπως ορίζει και ο Κ.Π.Δ. στο άρθρο 241: «Η ανάκριση γίνεται πάντοτε εγγράφως και χωρίς δημοσιότητα...»⁸. Μόνο για τον κατηγορούμενο είναι φανερή η διαδικασία, καθώς δικαιούται να λάβει γνώση των εγγράφων της προανάκρισης, ώστε να μην καταστεί από υποκείμενο σε αντικείμενο της ποινικής δίκης⁹. Εξαίρεση υπάρχει στα αυτόφωρα εγκλήματα, όπου ο κατηγορούμενος στερείται του παραπάνω δικαιώματος, όταν διεξάγεται προανάκριση χωρίς εισαγγελική παραγγελία, κατά την ελεύθερη κρίση του ανακριτή¹⁰.

Η θεμελιώδης αυτή αρχή, της μυστικότητας, έρχεται σε αντίθεση με την αρχή της δημοσιότητας των συνεδριάσεων, του άρθρου 93 παρ. 2 του Συντάγματος. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, οι συνεδριάσεις των δικαστηρίων είναι δημόσιες, εκτός αν ο δικαστής κρίνει ότι η δημοσιότητα μπορεί να βλάψει τα χρηστά ήθη ή εάν συντρέχουν ειδικοί λόγοι προστασίας της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής των διαδίκων.

Επιπλέον κατά αρ. 93 παρ. 3 του Συντάγματος οι δικαστικές αποφάσεις πρέπει να είναι ειδικά αιτιολογημένες και να απαγγέλλονται σε δημόσια συνεδρίαση.

Το Σύνταγμά μας, με τις αρχές αυτές, καθιερώνει προστασία των κατηγορουμένων από αυθαιρέσιες της δικαστικής εξουσίας. Δηλαδή ο δικαστής ελέγχεται κατά την απονομή της δικαιοσύνης. Η δημοσιότητα της δίκης αποτελεί συστατικό στοιχείο του κράτους δικαίου. «Η δίκαιη δίκη θα πρέπει να είναι δημόσια».

Σύμφωνα με το άρθρο 329 παρ. 1 εδάφιο α' του Κ.Π.Δ. και στα ποινικά δικαστήρια η συζήτηση στο ακροατήριο και η απαγγελία της απόφασης γίνονται δημοσίως. Στην παράγραφο 2 του ιδίου ορίζεται ότι ο διευθύνων τη συζήτηση μπορεί να αποκλείσει από τη συνεδρίαση τους ανηλίκους, όσους φέρουν όπλα ή όσους φέρονται ανάρμοστα, κατά την κρίση του.

⁷ Βλ. Ανδρουλάκη Νικ., Θεμελιώδεις έννοιες της ποινικής δίκης, Αθήνα 1994, σελ. 133-134
Πρβλ. Καρρά Αρ., ό.π. σελ. 367

⁸ Βλ. Πάσχος Λάμπρος, Τα Συνταγματικά Δικαιώματα του κατηγορουμένου και η δημοσιότητα στην ποινική δίκη, Αθήνα 2001, σελ. 67

⁹ Αρ. 97-98, 101, 104-108 Κ.Π.Δ.

¹⁰ Αρ. 105 Κ.Π.Δ.

Πρβλ. Αλατσά Ηλ., ό.π., σελ. 130-131

Θεμελιούται, λοιπόν, ατομικό δικαίωμα του καθενός για παρακολούθηση των συνεδριάσεων και μια θεσμική εγγύηση – της δημοσιότητας των συνεδριάσεων – στα πλαίσια της ορθής απονομής της Δικαιοσύνης, για τον έλεγχο της δικαστικής εξουσίας¹¹.

Συμπερασματικά, αξίζει να αναφερθεί ότι στο στάδιο της προανάκρισης επικρατεί το ατομικό δικαίωμα του κατηγορουμένου για σεβασμό της προσωπικότητάς του, έναντι του δικαιώματος του κοινού για πληροφόρηση, στα πλαίσια της δημοσιότητας των συνεδριάσεων του αρ. 93 παρ. 2. Και αυτό γιατί το τεκμήριο αθωότητας του κατηγορουμένου, που ισχύει και στη προανάκριση, αποκλείει οποιαδήποτε αναφορά στην ταυτότητα του υπόπτου. Ειδικότερα απαγορεύεται η τηλεοπτική μετάδοση της προσαγωγής των κατηγορουμένων στις ανακριτικές αρχές για να απολογηθούν, αν οι τελευταίοι δε συναινούν ρητά¹².

Η παραπάνω ρύθμιση είναι ορθή, καθώς παραβίασή της θα συνεπαγόταν παραβίαση της μυστικότητας και απαράδεκτη ηθική μείωση για τον κατηγορούμενο. Και αυτό σε περίπτωση που η κατηγορία εναντίον του αποδειχθεί τόσο ισχυρή, λόγω έλλειψης επαρκών ενδείξεων, ώστε να αποσυρθεί με απαλλακτικό βούλευμα¹³ ήδη από το στάδιο της προανάκρισης. Όπου, λοιπόν, ο κατηγορούμενος βαρύνεται με απλές υπόνοιες ενοχής, για την τέλεση ορισμένου εγκλήματος, προστατεύονται τα θεμελιώδη δικαιώματά του κατά αρ. 93 παρ. 2 εδ. β' και εισάγεται εξαίρεση από τον κανόνα δημοσιότητας των συνεδριάσεων.

1.2 Η συνοπτικότητα της προανάκρισης

Η προανάκριση είναι συνοπτική¹⁴ ανακριτική διαδικασία. Ωστόσο επιβάλλεται στους ανακριτικούς υπαλλήλους να ενεργούν όλες τις αναγκαίες πράξεις για τη συλλογή και διατήρηση των αποδείξεων και για την εξασφάλιση των ιχνών του εγκλήματος, χρησιμοποιώντας κάθε αποδεικτικό μέσο.

Προανάκριση προβλέπεται τόσο στα σοβαρότερα εγκλήματα (κακουργήματα) όσο και στα ελαφρότερα (πλημμελήματα). Το γεγονός αυτό διευκολύνει τον εισαγγελέα στην άσκηση ποινικής δίωξης ή το δικαστικό συμβούλιο στην έκδοση βουλεύματος (αθωωτικού ή παραπεμπτικού) με την ευχερέστερη διακρίβωση του εγκλήματος.

Από το συνοπτικό χαρακτήρα της προανάκρισης συνάγεται η δυνατότητα του προανακρίνοντος να επιστρέψει τη δικογραφία στον εισαγγελέα «τελειωμένη» και χωρίς να έχει καλέσει σε απολογία τον κατηγορούμενο. Κάτι τέτοιο προβλέπεται

¹¹ Βλ. Δημητρόπουλου Αν., Οργάνωση και λειτουργία του κράτους, ι' έκδοση 2004, σελ. 303-304

¹² Αρ. 35 του ν. 2172/93 και

Πρβλ. Δημητρόπουλου Αν., Οργάνωση και λειτουργία του κράτους, ι' έκδοση 2004, σελ. 304 υποσ. 1266

¹³ Πάσχος Λάμπρος, ό.π., σελ. 70-71

¹⁴ Αρ. 245 παρ. 1 Κ.Π.Δ.

Πρβλ. Καρρά Αργ., ό.π., σελ. 378-379

όταν επείγει η διαδικασία, όπως λόγου χάρη λόγω κινδύνου παραγραφής του αδικήματος. Επειδή, όμως, η δυνατότητα αυτή του προανακριτικού υπαλλήλου παραβιάζει το δικαίωμα ακρόασης του κατηγορουμένου (αρ. 20 Συντ.), ο τελευταίος μπορεί να ζητήσει από τον εισαγγελέα να επιστρέψει η δικογραφία για να ληφθεί η απολογία του¹⁵. Αν πάλι έχει παραπεμφθεί στο ακροατήριο αναπολόγητος μπορεί να προσφύγει κατά του κλητηρίου θεσπίσματος στον εισαγγελέα Εφετών¹⁶.

1.3 Επιμέρους αρχές της προανάκρισης

Πέρα των θεμελιωδών αρχών της μυστικότητας και συνοπτικότητας, κατά την προανάκριση κυριαρχούν οι εξής αρχές:

- a) Η αρχή της αυτεπάγγελτης συγκέντρωσης του αποδεικτικού υλικού και η αρχή της έγγραφης διαδικασίας¹⁷.

Σύμφωνα με την πρώτη οι ανακριτικοί υπάλληλοι πρέπει να ενεργούν αυτεπαγγέλτως για την συγκέντρωση αποδεικτικού υλικού, καθότι αυτό είναι κρίσιμο για τη διακρίβωση του εγκλήματος και τη βεβαίωση της ενοχής ή αθωότητας του κατηγορουμένου. Τα στοιχεία αυτά κρίνονται απαραίτητα για την τελική δικαστική κρίση. Επιπλέον, το γεγονός ότι η διαδικασία διεξάγεται εγγράφως, ενισχύει την σαφήνεια και πιστοποιεί το αληθές των στοιχείων της ταυτότητας του κατηγορουμένου στη διάρκεια της προανάκρισης¹⁸.

- b) Η αρχή της αναγκαιότητας

Η παραπάνω αρχή έχει ιδιαίτερη σημασία, καθώς προσβάλλονται οι ατομικές ελευθερίες του κατηγορουμένου στο στάδιο της προανάκρισης, αλλά μόνο μέχρι του σημείου που θεωρείται αναγκαίο για τη διαλεύκανση των εγκλημάτων. Τέτοια περιοριστικά μέτρα είναι η προσωρινή κράτηση ή η επιβολή περιοριστικών όρων στον κατηγορούμενο, κατά 282 Κ.Π.Δ.. Τα μέτρα αυτά επιβάλλονται όταν αυτό κρίνεται απολύτως αναγκαίο και προτιμάται το λιγότερο επαχθές μέτρο¹⁹.

- c) Η αρχή της απαγόρευσης του υπέρμετρου

Επιβάλλει στους ανακριτικούς υπαλλήλους να σταθμίζουν τις ειδικές συνθήκες κάθε περίπτωσης, κατά την επιβολή ανακριτικών μέτρων. Έτσι

¹⁵ Βλ. Ανδρουλάκη Νικ., ό.π., σελ. 264 και σημ. 80

¹⁶ Αρ. 322 Κ.Π.Δ.

¹⁷ Αρ. 239 παρ. 2 Κ.Π.Δ., 241 Κ.Π.Δ.

¹⁸ Βλ. Καρρά Αργ. Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, έκδοση 2η, Αθήνα 1998 σελ. 366-367

¹⁹ Βλ. Καρρά Αργ., ό.π., σελ. 368

δεν μπορεί να επιβληθεί εγγυοδοσία μεγάλου χρηματικού ποσού κατά αρ. 297 παρ. 1 Κ.Π.Δ. σε πτωχό κατηγορούμενο²⁰.

d) Η αρχή της αναγκαίας αναλογίας

Υποχρεώνει τον ανακριτικό υπάλληλο να σταθμίζει κάθε φορά το μέτρο που θα επιβάλλει στον κατηγορούμενο, σε σχέση με τη βαρύτητα της διωκόμενης πράξης²¹.

e) Η αρχή της καταλληλότητας ή προσφορότητας

Επιβάλει στον ανακριτικό υπάλληλο να δράσει με το προσφορότερο μέτρο για την ανακάλυψη της αλήθειας, χωρίς να προσβάλει την αξία του ατόμου στο στάδιο της προανάκρισης²².

1.4 Τα δικαιώματα του κατηγορουμένου κατά τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας

Στην προανάκριση ο κατηγορούμενος έχει σημαντικά δικαιώματα, που προβλέπονται στα αρ. 96 επ. του Κ.Π.Δ..

1) Δικαίωμα παράστασης με συνήγορο.

Στην προδικασία ο κατηγορούμενος μπορεί να παρίσταται με έναν ή δύο το πολύ συνηγόρους²³, τους οποίους διορίζει με προφορική ή έγγραφη δήλωσή του²⁴. Οι συνήγοροι παρίστανται τόσο κατά την απολογία του κατηγορουμένου όσο και σε κάθε άλλη εξέτασή του σε αντιπαράθεση με μάρτυρες ή άλλους κατηγορουμένους²⁵.

2) Δικαίωμα προθεσμίας για απολογία

Ο κατηγορούμενος μπορεί να λάβει προθεσμία σαρανταοκτώ ωρών για να απολογηθεί. Η προθεσμία μπορεί να παραταθεί μετά από αίτησή του ή αίτηση του πληρεξούσιου δικηγόρου του²⁶.

3) Δικαίωμα γνώσης των εγγράφων της ανάκρισης

²⁰ Βλ. Καρρά Αργ., ό.π., σελ. 368

Πρβλ. Ανδρουλάκη Ν. Ποιν. Χρονικά ΚΕ', σελ. 10

²¹ Βλ. Καρρά Αργ., ό.π., σελ. 369

Πρβλ. Ανδρουλάκη Ν., Θεμελιώδεις αρχές..., ό.π., σελ. 18, αρ. 31

²² Βλ. Καρρά Αργ., ό.π., σελ. 369

²³ Αρ. 96 Κ.Π.Δ.

Πρβλ. Αλατσά Ηλ., ό.π., σελ. 130

²⁴ Αρ. 42 παρ. 2 Κ.Π.Δ.

²⁵ Αρ. 100 παρ. 1 και 4 Κ.Π.Δ.

²⁶ Αρ. 102 Κ.Π.Δ.

Όπως είδαμε παραπάνω, ο κατηγορούμενος δύναται και δικαιούται να λάβει γνώση των εγγράφων της προανάκρισης. Εξαίρεση υπάρχει για το αυτόφωρο έγκλημα όπου στερείται του δικαιώματός του αυτού κατά την κρίση του ανακριτή²⁷.

4) Υποχρέωση προσέλευσης και δικαίωμα άρνησης κατηγορίας

Ο κατηγορούμενος υποχρεούται να προσέλθει στον ανακριτή και σύμφωνα με αρ. 273 παρ. 1 Κ.Π.Δ., μπορεί να αρνηθεί να απολογηθεί ή να απολογηθεί αρνούμενος τις κατηγορίες εναντίον του. Επίσης μπορεί να υποβάλλει τους ισχυρισμούς του αυτοπροσώπως ή εκπροσωπούμενος από συνήγορο με έγγραφο υπόμνημα²⁸.

Άλλα δικαιώματα που του αναγνωρίζονται είναι:

- να προτείνει μάρτυρες υπεράσπισης,
- να επισυνάπτει οποιοδήποτε έγγραφο θεωρεί χρήσιμο για την υπεράσπισή του,
- να ζητά διενέργεια αυτοψίας ή πραγματογνωμοσύνης,
- να μηνύει το μηνυτή του²⁹.

²⁷ Αρ. 105 Κ.Π.Δ.

²⁸ Βλ. Αλατσά Ηλ., ό.π., σελ. 131-132

²⁹ Βλ. Αλατσά Ηλ., ό.π., σελ. 132-133. Πρβλ. Καρρά Αργ., ό.π., σελ. 406-411

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ - ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ

2.1 Άρθρο 5 παρ. 3 Συντάγματος: Προσωπική Ελευθερία

Στο άρθρο 5 παρ. 3 η προσωπική ελευθερία προστατεύεται ευρύτατα καθώς ορίζεται ως απαραβίαστη και: «Ουδείς καταδιώκεται, συλλαμβάνεται, ούτε περιορίζεται παρά μόνο όταν και όπως ορίζει ο νόμος».

Κατά τη ρύθμιση του κοινού δικαίου, σύλληψη μπορεί να διαταχθεί στις περιπτώσεις που επιτρέπεται προσωρινή κράτηση. Με άλλα λόγια, προσωρινή κράτηση επιβάλλεται, μόνο αν προκύπτουν σοβαρές ενδείξεις ενοχής του κατηγορουμένου για κακούργημα ή πλημμέλημα, που τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον 3 μηνών και αν ο κατηγορούμενος που διώκεται για κακούργημα είναι αγνώστου διαμονής ή φυγόποινος ή φυγόδικος ή ύποπτος φυγής³⁰.

Η προσωπική ελευθερία προστατεύεται στο Σύνταγμα τόσο για τους Έλληνες όσο και για τους αλλοδαπούς. Δεν αποκλείονται περιορισμοί της προσωπικής ελευθερίας παρά μόνο οι αυθαίρετοι. Ο νόμος που επιτρέπει τους περιορισμούς αυτούς νοείται με την ουσιαστική και όχι με την τυπική έννοια του όρου. Οι περιορισμοί πρέπει να μην αναιρούν την ουσία του δικαιώματος αυτού³¹.

2.2 Άρθρο 6 του Συντάγματος: Προσωπική Ασφάλεια

Σύμφωνα με το αρ. 6 για την προστασία της προσωπικής ελευθερίας, ποινική δίωξη επιβάλλεται μόνο με αιτιολογημένο δικαστικό ένταλμα που επιδίδεται στον κατηγορούμενο κατά τη σύλληψή του, ώστε να διασφαλίζεται η συνταγματικότητα της. Το ένταλμά αυτό εκδίδεται από τον ανακριτή ή το δικαστικό συμβούλιο με βούλευμά του.

Στο αρ. 6 παρ. 1 εδ. β' θεσπίζεται εξαίρεση στον παραπάνω κανόνα για τα αυτόφωρα εγκλήματα³², δηλαδή όσα καταλαμβάνονται την ώρα που γίνονται ή τελέστηκαν πρόσφατα³³.

Με το αρ. 6 παρ. 2 του Συντάγματος καθορίζεται η γρήγορη προσαρμογή του κατηγορουμένου στο αρμόδιο δικαστικό όργανο, που γίνεται μέσα σε εικοσιτέσσερις

³⁰ Αρ. 282 παρ. 1 και παρ. 3 Κ.Π.Δ.

³¹ Βλ. Μάνεση Αρ., Συνταγματικά Δικαιώματα α'. Ατομικές ελευθερίες, Δ' έκδοση, Θεσσαλονίκη, σελ. 127-131

Πρβλ. Γεωργόπουλου Κ., Επίτομο Συνταγματικό Δίκαιο, εκδ. Α.Ν. Σάκουλα. Αθήνα – Κομοτηνή, Δ' έκδοση, σελ. 509-513

³² Αρ. 242 παρ. 1 Κ.Π.Δ.

³³ Βλ. Μάνεση Αρ., ό.π., σελ. 178-182

Πρβλ. Γεωργόπουλου Κ., ό.π., σελ. 515-518

Πρβλ. Δημητρόπουλου Αν., Συνταγματικά Δικαιώματα – Παραδόσεις Συνταγματικού Δικαίου ΙΙΙ. Αθήνα 2005, σελ. 285-287

ώρες από τη σύλληψή του ή στον αναγκαίο χρόνο για την προσαγωγή του, αν η σύλληψη έγινε εκτός της έδρας του ανακριτή. Στην έννοια του ανακριτή εμπίπτουν όσοι φέρουν την ανακριτική ιδιότητα, οι αστυνομικοί και οι δικαστικοί που περιβάλλονται με εγγυήσεις ανεξαρτησίας³⁴.

Στη συνέχεια, στο εδάφιο β' της παραγράφου 2, ο ανακριτής υποχρεούται μέσα σε τρεις μέρες να αποφασίσει για το αν θα απολύσει τον κατηγορούμενο ή αν θα εκδώσει ένταλμα προφυλάκισης. Οι παραβάτες τιμωρούνται για παράνομη κατακράτηση και υποχρεούνται σε επανόρθωση της ζημίας του παθόντος και σε ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης του, ως νόμος ορίζει³⁵. Ειδικότερα, η ευθύνη των παραβατών για άμεση απόλυση των συλληφθέντων είναι ποινική, αστική και πειθαρχική³⁶.

Εκείνος στον οποίο ανατέθηκε η κράτηση οφείλει να μην υπακούσει σε διαταγή ανωτέρου του, που εντέλλεται κράτηση πέρα των προβλεπόμενων προθεσμιών³⁷, αλλά να τον απολύσει αμέσως, ακόμη και κατά παράβαση νόμου.

Η συνταγματική προστασία του κατηγορουμένου καταλαμβάνει και το ζήτημα της προσωρινής κράτησης, που τα ανώτατα όριά της ορίζονται στο αρ. 6 παρ. 4 του Συντάγματος. Για τα μεν κακουργήματα σε ένα έτος, για τα δε πλημμελήματα σε έξι μήνες³⁸.

Στα πλαίσια του κράτους δικαίου, η προσωπική ελευθερία του κατηγορουμένου μεταβάλλεται σε αμυντικό δικαίωμα που στρέφεται ενάντια κάθε εξουσίας: δημόσιας και ιδιωτικής. Προς το κράτος δε αποκτά και προστατευτικό περίβλημα, αφού αυτό υποχρεούται όχι μόνο να τη σέβεται αλλά και να λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλισή της³⁹.

2.3 Άρθρο 7 παρ. 2 του Συντάγματος: Απαγόρευση Βασανιστηρίων

Σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ. 2 του Συντάγματος απαγορεύονται στα πλαίσια της προσωπικής ασφάλειας τα βασανιστήρια, ήτοι οποιαδήποτε σωματική κάκωση, βλάβη της υγείας ή άσκηση ψυχολογικής βίας και κάθε άλλη προσβολή της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας⁴⁰.

Ο κοινός νομοθέτης δε μπορεί να θεσπίσει ούτε ως ποινές ούτε ως ανακριτικές μεθόδους τα βασανιστήρια. Επομένως, η ανακριτικοί υπάλληλοι

³⁴ Βλ. Μάνεση Αρ., σελ. 185-187

³⁵ Αρ. 6 παρ. 3 Συντάγματος

Βλ. Γεωργόπουλου Κ., ό.π., σελ. 519

³⁶ Βλ. Δημητρόπουλου Αν., ό.π., σελ. 288

³⁷ Βλ. Μάνεση Αρ., σελ. 186

³⁸ Βλ. Δημητρόπουλου Αν., ό.π., σελ. 288-289

³⁹ Βλ. Δημητρόπουλου Αν., ό.π., σελ. 290

⁴⁰ Βλ. Γεωργόπουλου Κ., ό.π., σελ. 529-530

Πρβλ. Δαγτόγλου Δ., Ατομικά Δικαιώματα, ό.π., σελ. 247-248

οφείλουν να μην ενεργούν τέτοιες πράξεις, έστω και αν διατάσσονται από ιεραρχικά προϊστάμενες αρχές⁴¹.

Η προστασία συμπληρώνεται για τον κατηγορούμενο στην παρ. 4, όπου ορίζεται αποζημίωση για άδικη ή παράνομη καταδίκη ή προφυλάκιση του, μετά από έκδοση αθωωτικού βουλεύματος ή απόφασης⁴².

2.4 Άρθρο 8 του Συντάγματος: Αρχή του Νομίμου Δικαστή

Η προσωπική ασφάλεια ενισχύεται για τον κατηγορούμενο από την αρχή του νομίμου δικαστή (αρ. 8 παρ. 1 Σ.). Κατά αυτή: «Κανείς δε στερείται, παρά τη θέληση του, το δικαστή που του έχει ορίσει ο νόμος». Με την αρχή αυτή αποκλείεται η εκ των υστέρων αφαίρεση ορισμένης υπόθεσης από τον αρμόδιο δικαστή για την κρίση της. Η απαγόρευση καταλαμβάνει τις ποινικές δίκες αλλά και κάθε υπόθεση αστική, εμπορική ή διοικητική⁴³.

Από την άλλη κρίνεται αντισυνταγματικός ο νόμος που αφαιρεί μία υπόθεση – ή ένα πρόσωπο – από τη δικαιοδοσία ενός δικαστηρίου, αναθέτοντάς την σε άλλο. Το ίδιο και νόμος που καταργεί αναδρομικά ένδικα μέσα, καθιστώντας δυσμενέστερη τη θέση ενός διαδίκου ή καταργεί υφιστάμενη δικαιοδοσία χωρίς να ιδρύει μία νέα. Συμπερασματικά, ο νόμιμος δικαστής είναι ο οριζόμενος από το νόμο για την εκδίκαση κατηγοριών κατά την έναρξη της εκκρεμοδικίας, δηλαδή κατά την άσκηση της αγωγής ή της ποινικής δίωξης ή της αίτησης δικαστικής προστασίας. Απαιτείται δε προηγουμένως νόμος που να ρυθμίζει την αρμοδιότητα και τη σύνθεση του δικαστηρίου γενικά και αφηρημένα, αλλά και αντικειμενικά⁴⁴.

2.5 Άρθρο 19: Απαγόρευση χρήσης αποδεικτικών μέσων που κτήθηκαν κατά παράβαση των άρθρων 9 και 9Α του Συντάγματος

Στο αρ. 19 παρ. 3 του Συντάγματος ορίζεται ότι: «Απαγορεύεται η χρήση αποδεικτικών μέσων που έχουν αποκτηθεί κατά παράβαση των άρθρων 9 και 9^Α του Συντάγματος».

Στο αρ. 9 παρ. 1 εδ. β' προβλέπεται ότι: «...καμία έρευνα δεν γίνεται σε κατοικία, παρά μόνο όταν και όπως ορίζει ο νόμος και πάντοτε με την παρουσία εκπροσώπων της δικαστικής εξουσίας». Και στη προδικασία επιτρέπεται έρευνα μόνο κατόπιν εντάλματος ή με την παρουσία εισαγγελέα. Αν πάλι διεξάγεται έρευνα από

⁴¹ Βλ. Μάνεση Αρ., ό.π., σελ. 214

Πρβλ. Γεωργόπουλου Κ., ό.π., σελ. 528-529

⁴² Βλ. Μάνεση Αρ., ό.π., σελ. 208-210

Πρβλ. Δαγτόγλου Δ., Ατομικά Δικαιώματα, ό.π., σελ. 258

⁴³ Βλ. Μάνεση Αρ., ό.π., σελ. 224

Πρβλ. Γεωργόπουλου Κ., ό.π., σελ. 528-529

⁴⁴ Βλ. Μάνεση Αρ., ό.π., σελ. 528-529

Πρβλ. Δημητρόπουλου Αν., ό.π., σελ. 298-299

αστυνομικούς υπαλλήλους είναι επιτρεπτή μόνο και με την παρουσία εισαγγελέως ή άλλου δικαστικού λειτουργού, ως δευτέρου ανακριτικού υπαλλήλου⁴⁵.

Τέλος στο αρ. 9Α ορίζεται ότι: «Καθένας έχει δικαίωμα προστασίας από τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση, ιδίως με ηλεκτρονικά μέσα των προσωπικών του δεδομένων, όπως νόμος ορίζει»⁴⁶. Μόνο όταν βεβαιώνεται κακούργημα ή πλημμέλημα και σε εξαιρετικές περιπτώσεις, ο εισαγγελέας ή ο ανακριτής μπορούν να άρουν με έρευνά τους το απόρρητο των προσωπικών δεδομένων του κατηγορουμένου⁴⁷.

2.6 Άρθρο 20 του Συντάγματος: Δικαίωμα παροχής εννόμου προστασίας

Σύμφωνα με το αρ. 20 παρ. 1 του Συντάγματος: «Καθένας έχει δικαίωμα στην παροχή εννόμου προστασίας από τα δικαστήρια και μπορεί να αναπτύξει σε αυτά τις απόψεις του για τα δικαιώματα ή συμφέροντά του, όπως νόμος ορίζει». Αυτό σημαίνει ότι κάθε πολίτης δικαιούται παροχής δικαστικής προστασίας. Η παροχή αυτή συνιστά αντικειμενική αρχή που αφορά την οργάνωση και λειτουργία των δικαστηρίων και υποκειμενική αρχή που αφορά την δικαστική προστασία έκαστου πολίτη⁴⁸.

Το Σύνταγμα εγγυάται τη δικαστική προστασία δικαιωμάτων και συμφερόντων του ατόμου, που του αναγνωρίζει το ίδιο το σύστημα δικαίου και αποτελεί αυτοπροστασία αυτού του ίδιου συστήματος, του οποίου διαφυλάσσει την αξιοπιστία. Η προστασία αυτή παρέχεται από τα κρατικά δικαιοδοτικά όργανα, τα δικαστήρια, που στελεχώνονται από τους δικαστές, οι οποίοι χαιρούν προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας⁴⁹.

Το δικαίωμα στη δικαστική προστασία περιλαμβάνει τόσο το δικαίωμα πρόσβασης στη δικαιοσύνη όσο και το δικαίωμα δικαστικής ακρόασης (αρ. 20 παρ. 2 Σ.). Ο κατηγορούμενος στα πλαίσια της δικαστικής ακρόασης έχει δικαίωμα και στην προανάκριση να πληροφορηθεί τους ισχυρισμούς και τις αποδείξεις της κατηγορούσας αρχής, του αντιδίκου, του πολιτικώς ενάγοντος και τα στοιχεία που συνέλεξαν οι ανακριτικοί υπάλληλοι⁵⁰.

Ο νομοθέτης περιορίζοντας το δικαίωμα πληροφόρησης του κατηγορουμένου σε ορισμένες φάσεις της προδικασίας, κατά τις οποίες το δικαστήριο, το δικαστικό συμβούλιο, ο ανακριτής ή ο εισαγγελέας δεν προβαίνουν σε δεσμευτικές – εκτελεστές ενέργειες, δεν θίγει το *minimum* περιεχόμενο του δικαιώματος που

⁴⁵ Αρ. 255, παρ. 1 και 2, Κ.Π.Δ.

⁴⁶ Βλ. Ν. 2472/1997, αρ. 1-2-3-4

⁴⁷ Βλ. αρ. 253-253Α παρ. 1 εδ. ε' και παρ. 3 Κ.Π.Δ.

⁴⁸ Βλ. Δημητρόπουλου Αν., ό.π., σελ. 271

⁴⁹ Αρ. 87 Σ., Πρβλ. Δημητρόπουλου Αν., ό.π., σελ. 271-272

⁵⁰ Βλ. Δημητρόπουλου Αν., ό.π., σελ. 272

Πρβλ. Σπινέλλη Δ., Αυξημένη προστασία των δικαιωμάτων του κατηγορουμένου κατά το Σύνταγμα και τις διεθνείς συμβάσεις, Πρακτικά Γ' Συνεδρίου Ποινικού Δικαίου, Ελληνική εταιρία Π. Δ., Αθήνα 1989, σελ. 96-97

προστατεύει το Σύνταγμα. Όμως, η έκδοση εντάλματος προσωρινής κράτησης ή η διάταξη άλλων μέτρων δικονομικού καταναγκασμού εμπίπτουν στην έννοια των δεσμευτικών ή εκτελεστών ενεργειών. Γι' αυτό και επιβάλλονται, αφού λάβει γνώση των εγγράφων ο κατηγορούμενος⁵¹.

Τέλος, ο κατηγορούμενος πρέπει να έχει τον κατάλληλο χρόνο να προετοιμάσει την υπεράσπισή του. Παράλληλα έχει δικαίωμα να ζητά, από τον ενεργούντα την προανάκριση, την εξέταση κάθε αποδεικτικού μέσου και τη διεξαγωγή κάθε ανακριτικής πράξης που συντείνουν, κατά την εκτίμησή του, στην υπεράσπισή του. Για την προσφορότητα των ενεργειών αυτών αποφαινεται ο ανακριτής, κατά την ελεύθερη εκτίμησή του, και σε περίπτωση διαφωνίας του με τον κατηγορούμενο κρίνεται η υπόθεση από τον αρμόδιο εισαγγελέα⁵².

⁵¹ Βλ. Σπινέλλη Δ., ό.π., σελ. 97

⁵² Βλ. Μαργαρίτη Λ., Πρακτικά Γ' Συνεδρίου Ποινικού Δικαίου, Ελληνική εταιρία Π. Δ., Αθήνα 1989 σελ. 51-52

Πρβλ. αρ. 273 παρ. 2 εδ. α' και αρ. 274 εδ. β' Κ.Π.Δ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ - ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ & ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

3.1 Οικουμενική διακήρυξη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.) – 1948: άρθρα 1, 3, 5, 7 - 12

Η Οικουμενική διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου, που υπεγράφη το 1948 από τα κράτη μέλη του Ο.Η.Ε., προστατεύει με διάφορα άρθρα του τα θεμελιώδη δικαιώματα του κατηγορουμένου, στα πλαίσια της ποινικής δίκης⁵³.

Στο άρθρο 1 ορίζει ότι: «Όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι στην αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα. Είναι προικισμένοι με λογική συνείδηση και οφείλουν να συμπεριφέρονται μεταξύ τους με πνεύμα αδελφοσύνης».

Στο άρθρο 3 προστατεύεται η ζωή, η ελευθερία και η προσωπική ασφάλεια του ατόμου, ενώ με το άρθρο 5 απαγορεύονται τα βασανιστήρια αλλά και κάθε ποινή ή μεταχείριση απάνθρωπη ή ταπεινωτική.

Στο άρθρο 7 της Οικουμενικής Διακήρυξης κατοχυρώνεται η ισότητα όλων των πολιτών έναντι του νόμου, χωρίς καμία διάκριση. Επίσης, όλοι έχουν δικαίωμα ίσης προστασίας από κάθε διάκριση που θα παραβίαζε τη διακήρυξη αυτή.

Στο άρθρο 8 καθιερώνεται δικαίωμα των πολιτών για άσκηση ενδίκων μέσων στα αρμόδια δικαστήρια, κατά πράξεων που παραβιάζουν τα θεμελιώδη δικαιώματα, που το Σύνταγμα και ο νόμος ορίζουν.

Στο άρθρο 9 απαγορεύεται η αυθαίρετη σύλληψη, κράτηση ή εξορία, ενώ το άρθρο 10 κατοχυρώνει το δικαίωμα παροχής εννόμου προστασίας⁵⁴, ορίζοντας ότι: «Καθένας έχει δικαίωμα, με πλήρη ισότητα, να εκδικάζεται η υπόθεσή του δίκαια και δημόσια από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο που θα αποφασίσει είτε για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του, είτε, σε περίπτωση ποινικής διαδικασίας, για το βάσιμο της κατηγορίας που στρέφεται εναντίον του».

Στο άρθρο 11 κατοχυρώνεται το τεκμήριο αθωότητας του κατηγορουμένου καθώς: «Κάθε κατηγορούμενος για ποινικό αδίκημα πρέπει να θεωρείται αθώος μέχρι να διαπιστωθεί η ενοχή του σύμφωνα με τον νόμο, σε ποινική δίκη, κατά την οποία θα του έχουν εξασφαλιστεί όλες οι απαραίτητες για την υπεράσπισή του εγγυήσεις». Στο ίδιο άρθρο προβλέπεται το ατιμώρητο του κατηγορουμένου για πράξεις που δεν ήταν αξιόποινες κατά το εσωτερικό ή το διεθνές δίκαιο, κατά το χρόνο τέλεσής τους. Επίσης δεν επιβάλλεται βαρύτερη ποινή από αυτή που ίσχυε όταν τελέσθηκε το αδίκημα.

⁵³ Βλ. Ινστιτούτο Ελληνικής Συνταγματικής Ιστορίας και Συνταγματικών Επιστημών, Κείμενα Συνταγματικού Δικαίου, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα 1991

⁵⁴ Βλ. Δημητρόπουλου Αν., ό.π., σελ. 270

Τέλος, στο άρθρο 12 απαγορεύονται οι αυθαίρετες επεμβάσεις στην ιδιωτική ζωή αλλά και οι προβολές της τιμής και υπόληψης τους ατόμου.

Όλα τα παραπάνω δικαιώματα διασφαλίζουν τη θέση του κατηγορουμένου στα πλαίσια της προανάκρισης και απέκτησαν ιδιαίτερη σημασία με το Διεθνές Σύμφωνο των Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων, που κυρώθηκε στη Νέα Υόρκη το 1966 και τέθηκε σε ισχύ το Μάρτιο του 1976. Στη χώρα μας κυρώθηκε πολύ αργότερα με το ν. 2462/1977⁵⁵.

3.2 Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου: άρθρα 3, 5, 6

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ατόμου (ΕΣΔΑ) υπεγράφη το 1950 στη Ρώμη από τους υπουργούς δεκαπέντε ευρωπαϊκών κρατών και τέθηκε σε ισχύ για πρώτη φορά το 1953⁵⁶. Περιλαμβάνει μια σειρά άρθρων που προστατεύουν θεμελιακά δικαιώματα του κατηγορουμένου στα πλαίσια της προανάκρισης και είναι:

- Το άρθρο 3, που απαγορεύει τα βασανιστήρια και τις ποινές και μεταχειρίσεις που κρίνονται απάνθρωπες και εξευτελιστικές.
- Το άρθρο 5, που περιέχει αναλυτικές διατάξεις που δεν περιορίζονται στη διακήρυξη του δικαιώματος κάθε προσώπου στην ελευθερία και ασφάλεια, αλλά καθορίζουν και τις περιπτώσεις όπου επιτρέπεται η στέρηση της ελευθερίας του. Κατά την παράγραφο 3 του άρθρου όποιος συλλαμβάνεται ή κρατείται πρέπει να παραπεμφθεί σε δικαστικό λειτουργό και να τεθεί συγκεκριμένη προθεσμία εκδίκασής του. Μπορεί ακόμη να απολυθεί ή να αφεθεί ελεύθερος με εγγύηση για να εμφανιστεί στη δίκη του⁵⁷.

Στην παράγραφο 4 του άρθρου 5 ορίζεται ότι κάθε πρόσωπο που συλλαμβάνεται ή κρατείται έχει δικαίωμα προσφυγής στο δικαστήριο, που πρέπει να αποφανθεί σύντομα για τη νομιμότητα της κράτησής του. Κατά την παράγραφο 5 του ίδιου άρθρου προβλέπεται δικαίωμα σε επανόρθωση της ζημίας για όσους συνελήφθησαν ή κρατήθηκαν παρανόμως.

Αλλά και η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την πρόληψη των Βασανιστηρίων του 1987 έχει καθιερώσει προληπτική διαδικασία και όχι δικαστικό έλεγχο για την

⁵⁵ Βλ. Μαυριά Κ. – Παντελή Α., Συνταγματικά Κείμενα ελληνικά και ξένα, εκδ. Α. Σάκκουλας, Αθήνα- Κομοτηνή, 1981

⁵⁶ Βλ. Ν. Δ. 53/1974

Πρβλ. Δημητρόπουλου Αν., ό.π., σελ. 270

⁵⁷ Βλ. Γεωργόπουλου Κ., ό.π., σελ. 521-522

εξασφάλιση της προστασίας των κρατουμένων από βασανιστήρια και κάθε απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση⁵⁸.

- Το άρθρο 6 παρ. 1 αναφέρεται στην απονομή της δικαιοσύνης γενικά, δηλαδή πολιτικής και ποινικής. Ακόμα στο δικαίωμα δικαστικής προστασίας του ατόμου και δίκαιης δίκης του, δηλαδή δίκαιης εκδίκασης υπόθεσής του, που θα λαμβάνει χώρα σε δημόσια συνεδρίαση και εντός λογικής προθεσμίας, από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο⁵⁹.

Κατά το άρθρο. 6 παρ. 2: «Παν πρόσωπον κατηγορούμενο επί αδικήματι τεκμαίρεται ότι είναι αθών μέχρι της νομίμου αποδείξεως της ενοχής του». Στην εν λόγω παράγραφο κατοχυρώνεται το τεκμήριο αθωότητας του κατηγορουμένου κατά την ποινική διαδικασία. Το τεκμήριο αυτό διακηρύχθηκε τόσο στο άρθρο 9 της Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη του 1789, όσο και στα άρθρα 48 παρ. 1 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.), 11 της Παγκόσμιας Διακήρυξης των δικαιωμάτων του ανθρώπου του 1948 και το αρ. 14 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα του 1966⁶⁰.

Το τεκμήριο αθωότητας σημαίνει ότι αποδεικτέα είναι η ενοχή και όχι η αθωότητα του κατηγορουμένου. Αποτελεί δε κανόνα περί του περιεχομένου και όχι περί του βάρους απόδειξης. Ορίζει δηλαδή τι πρέπει να αποδειχθεί και όχι ποιος θα το αποδείξει. Στην πράξη όμως, το δικαστήριο ζητά από τον κατηγορούμενο να έχει «το βάρος προκλήσεως της αμφιβολίας» σχετικά με την ενοχή του, ώστε να τεκμαρθεί η αθωότητά του⁶¹.

Αν δεν αποδειχθεί η ενοχή του κατηγορουμένου δεν τιμωρείται αυτός, ακόμα και αν έχει υπόνοιες το δικαστήριο, καθώς το τεκμήριο αθωότητας στηρίζεται στο δυϊσμό: αθωότητα – ενοχή. Η απαλλαγή λόγω αμφιβολιών είναι ασυμβίβαστη με το τεκμήριο, όπως και η καταδίκη του αθωωθέντος στη δικαστική δαπάνη, εκτός και αν ο ίδιος είχε δυσχεράνει τη δίκη. Επίσης, ασυμβίβαστη με το τεκμήριο είναι η διάταξη του άρθρου 535 Κ.Π.Δ. περί αποζημίωσης του αδίκως ή παρανόμως καταδικασθέντος, μόνο αν αυτός δεν έγινε παραίτιος της καταδίκης ή προφυλάκισης εκ προθέσεως και δεν είναι ανέντιμος ή ανήθικος⁶².

Το τεκμήριο αθωότητας κάμπτεται όσο αφορά τη σύλληψη και προσωρινή κράτηση του κατηγορουμένου, δεδομένων των ανακριτικών πλεονεκτημάτων της προσωρινής κράτησης κατά την προδικασία και τη σύλληψή του σε περίπτωση αυτοφώρου εγκλήματος.

Αλλά και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έχει κρίνει ότι, το τεκμήριο δεν κάμπτεται, όταν προσάγεται στο δικαστήριο ο κατηγορούμενος

⁵⁸ Βλ. Γεωργόπουλου Κ., ό.π., σελ. 522

⁵⁹ Βλ. Αλεξιάδη Σ., Ανακριτική, 5^η εκδ., εκδ. Σάκκ. 2003, σελ. 3
Πρβλ. Σπινέλλη Δ., ό.π., σελ. 83 και 90-92

⁶⁰ Βλ. Αλεξιάδη Σ., Ανακριτική, 5^η εκδ., εκδ. Σάκκ. 2003, σελ. 3
Πρβλ. Δαγτόγλου Π., ό.π., σελ. 268-269

⁶¹ Βλ. Δαγτόγλου Π., ό.π., σελ. 269

⁶² Βλ. Δαγτόγλου Π., ό.π., σελ. 269-270

με χειροπέδες, για λόγους ασφαλείας. Επίσης, όταν ανακοινώνονται στο ακροατήριο – κατά τη δίκη – οι προηγούμενες καταδίκες του, όταν προσάγεται σε νοσοκομείο για λήψη αίματος, σε περίπτωση μέθης ή για να διαπιστωθεί η ικανότητά του προς καταλογισμό και όταν κατάσχεται χρηματικό ποσό που βρέθηκε πάνω του⁶³.

Το δικαίωμα ακρόασης του κατηγορουμένου, κατά το αρ. 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ, συμπληρώνεται με την παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου, που εξειδικεύει τα δικαιώματά του στην πράξη. Έτσι ο κατηγορούμενος δικαιούται να πληροφορηθεί λεπτομερώς την εις βάρος του κατηγορία, να λάβει προθεσμία και κάθε ευκολία για να ετοιμάσει την υπεράσπισή του και να διορίσει συνήγορο υπεράσπισης της αρεσκείας του. Στη συνέχεια μπορεί να ζητήσει να κλητεύσει μάρτυρες υπεράσπισης, επιτυγχάνοντας την ισότητα μεταξύ υπεράσπισης και εισαγγελικής αρχής, και να αιτήσει εξέταση των μαρτύρων κατηγορίας⁶⁴.

Πέρα των βασικών ρυθμίσεων με τα παραπάνω άρθρα ακολούθησαν οι διατάξεις του προσθέτου πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, υπ' αριθμόν 7, που κυρώθηκε από τη χώρα μας με το Ν. 1705/87. Στο άρθρο 4 αναφέρεται ότι αποτελεί δικαίωμα κάθε ατόμου να μη δικάζεται ή να μην τιμωρείται δύο φορές για το ίδιο αδίκημα. Κατά την παράγραφο 2 δεν αποκλείεται σε περίπτωση παράνομης δίωξης ή καταδίκης κάποιου επανάληψη της διαδικασίας, αν αποδειχθεί ότι υπήρξε ουσιώδες σφάλμα που επηρέασε την έκβαση της υπόθεσης⁶⁵.

3.3 Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης: άρθρα 47, 48, 50

Στο έκτο κεφάλαιο του Χάρτη που έχει τον τίτλο: «Δικαιοσύνη» προστατεύονται εξίσου βασικά δικαιώματα του κατηγορουμένου⁶⁶.

Στο άρθρο 47 παρέχεται σε κάθε άτομο του οποίου παραβιάστηκαν τα δικαιώματα, που προβλέπει το Ευρωπαϊκό Δίκαιο, δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστού. Επίσης, προβλέπεται δίκαιη δίκη της υπόθεσής του, εντός ευλόγου χρόνου, από νόμιμο και αμερόληπτο δικαστή και δυνατότητα εκπροσώπησης από συνήγορο.

Στο άρθρο 48 προβλέπεται το τεκμήριο αθωότητας του κατηγορουμένου και τα δικαιώματα υπεράσπισής του.

⁶³ Βλ. Αλεξιάδη Σ., ό.π., σελ. 27-29

Πρβλ. Δαγτόγλου Π., ό.π., σελ. 270-271

⁶⁴ Βλ. Σπινέλλη Δ., ό.π., σελ. 98-99

⁶⁵ Βλ. Αρ. 4 7^ο προσθ. Πρωτόκολλο ΕΣΔΑ, ΚΔΔ, Νομική Βιβλιοθήκη, εκδ. 2006

⁶⁶ Βλ. Ινστιτούτο Ελληνικής Συνταγματικής Ιστορίας και Συνταγματικών Επιστημών, Κείμενα Συνταγματικού Δικαίου, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα 1991

Τέλος, το άρθρο 50 απαγορεύει να τιμωρείται ή να διώκεται το άτομο δύο φορές για την ίδια αξιόποινη πράξη. Κανένας δε διώκεται για αδίκημα ποινικό, που έχει ήδη αθωωθεί ή καταδικαστεί εντός της Ένωσης με οριστική απόφαση ποινικού δικαστηρίου. Έτσι, στην προδικασία δεν διενεργείται ποτέ προανάκριση σε τέτοια περίπτωση⁶⁷.

⁶⁷ Βλ. «Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (Νίκαια 7.12.200 – C 364/18.12.200)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

4.1 Αποφάσεις Ελληνικών Δικαστηρίων

4.1.1) 1818/2001 Συμβ. Πλημ/κών Αθηνών (236 ΠΟΙΝΛΟΓ)

Ποινική Δικονομία. Δικαίωμα του κατηγορουμένου να λάβει γνώση του κατηγορητηρίου κατά αρ. 104 και αρ. 101 παρ. 1 ΚΠΔ. Απόρριψη αιτήματος του κατηγορουμένου για κήρυξη ακυρότητας της απολογίας του, κατά την προανάκριση, λόγω μη ανακοίνωσης σε αυτόν του κατηγορητηρίου. Διότι έλαβε γνώση των εγγράφων δια των συνηγώρων του και υπέβαλλε απολογητικό υπόμνημα, όπου εκθέτει τις θέσεις του. Σύμφωνη εισαγγελική πρόταση.

Προεδρεύων: Μαρία Γκανιάτσου, Πρόεδρος Πρωτοδικών

Δικαστές: Ελ. Μετζιδάκη, Πρόεδρος Πρωτοδικών

Αλ. Ζιάκα, Πλημμελειοδίκης

Εισαγγελέας: Ι. Προβατάρης, Εισ. Πλημ/κών

Η Εισαγγελική πρόταση έχει, κατά το ενδιαφέρον τμήμα της, ως εξής:

Εισάγω στο Συμβούλιό σας, κατά τα άρθρα 173 και 176 ΚΠΔ, αίτηση κήρυξης ακυρότητας προδικασίας του Π.Β. κατοίκου (...) και εκθέτω τα εξής:

Κατά του αιτούντος Π.Β., ασκήθηκε ποινική δίωξη για καταδολίευση δανειστών (ΠΚ 397 § 1), παράβαση του άρθρου 232 Α §1 ΠΚ και υφαρπαγή ψευδούς βεβαιώσεως από κοινού (ΠΚ 45, 220 § 1) μετά από μήνυση που κατέθεσε εναντίον του η εταιρία «S.S.A.LTD» Λιβερία και είναι νόμιμα εγκατεστημένη στην Ελλάδα (...) και εκπροσωπείται νόμιμα και παραγγέλθηκε η διενέργεια προανακρίσεως από τον 21ο Πταισματοδίκη Αθηνών. Η προανάκριση περατώθηκε νόμιμα με την απολογία μεταξύ των άλλων και του κατηγορουμένου και η δικογραφία διαβιβάστηκε αρμοδίως στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών. Με την υπό κρίση αίτησή του όμως ο ανωτέρω αιτών ζητά να ακυρωθεί η προανακριτική πράξη της λήψης απολογίας του διότι αυτή πάσχει από απόλυτη ακυρότητα, σύμφωνα με τα άρθρα 101 §1, 104 §1 και 171 §1δ ΚΠΔ καθώς και του άρθρου 6 §3α της Ε.Σ.Δ.Α. (νδ 53/74) καθόσον δεν του ανακοινώθηκε το περιεχόμενο του κατηγορητηρίου.

Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 273 §2 και 274 ΚΠΔ, αφού εξακριβωθεί η ταυτότητα του κατηγορουμένου και του εξηγηθούν τα δικαιώματά του, σύμφωνα με το άρθρο 103 ΚΠΔ, εκείνος που ενεργεί την εξέταση του εκθέτει με πληρότητα και σαφήνεια την πράξη για την οποία κατηγορείται και τον προσκαλεί να

απολογηθεί και να υποδείξει τα μέσα της υπεράσπισής του. Κατά δε το άρθρο 101 §1α ΚΠΔ, ο ανακριτής, μόλις μετά την κλήτευσή του εμφανισθεί ή οδηγηθεί σ' αυτόν ο κατηγορούμενός για να απολογηθεί, του ανακοινώνει το περιεχόμενο του κατηγορητηρίου και των άλλων εγγράφων της ανάκρισης. Τα δικαιώματα δε που προβλέπονται, μεταξύ των άλλων και στο άρθρο 101 ΚΠΔ τα έχει ο κατηγορούμενος και στην προανάκριση (104 § 1 ΚΠΔ). Κατά δε τη διάταξη του άρθρου 171 § 1 δ' ΚΠΔ, ακυρότητα που λαμβάνεται και αυτεπαγγέλτως υπόψη από το δικαστήριο σε κάθε στάδιο της διαδικασίας και στον Άρειο Πάγο ακόμη προκαλείται αν δεν τηρηθούν οι διατάξεις που καθορίζουν την εμφάνιση, την εκπροσώπηση και την υπεράσπιση του κατηγορουμένου και την άσκηση των δικαιωμάτων που του παρέχονται στις περιπτώσεις και με τις διατυπώσεις που επιβάλλει ο νόμος. Από τον συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων καθώς και του άρθρου 6 § 3α ΕΣΔΑ (Ν.Δ. 53/74), κατά το οποίο ο κατηγορούμενος έχει το δικαίωμα να πληροφορηθεί εν λεπτομερεία τη φύση και το λόγο της κατηγορίας εναντίον του, προκύπτει πως απόλυτη ακυρότητα προκαλείται όταν εκείνος που ενεργεί την εξέταση του κατηγορουμένου (ανακριτής ή ο ανακριτικός υπάλληλος κατά την προανάκριση) δεν του εξηγήσει τα δικαιώματά του, σύμφωνα με το 103 ΚΠΔ και δεν του εκθέσει με πληρότητα, σαφήνεια και λεπτομερώς την πράξη για την οποία κατηγορείται, διότι στην περίπτωση αυτή θίγεται το θεμελιώδες δικαίωμα του κατηγορουμένου προς υπεράσπισή του. Ο τρόπος δε που μπορεί να γίνει αυτός είναι είτε γραπτώς (με έγγραφο) ή προφορικώς δεδομένου ότι ο ΚΠΔ δεν διακρίνει επί του θέματος αρκούμενος στο γεγονός πως η απαγγελία της κατηγορίας θα πρέπει να γίνει με πληρότητα και σαφήνεια (ΑΠ 105/1998, ΠΧρ ΜΗ' 754, Πλημ/κείου Αθηνών 3196/98, ΠΧρ Ν-754).

Στην προκειμένη περίπτωση προέκυψε πως ο αιτών, μετά την κλήτευσή του στις 26- 10-99 από τον 21ο Πταισματοδίκη Αθηνών για να απολογηθεί ενώπιόν του, δεν εμφανίστηκε ο ίδιος στον ως άνω ανακριτικό υπάλληλο αλλά διά των πληρεξουσίων δικηγόρων του έλαβε γνώση της κατηγορίας καθώς και όλων των εγγράφων της δικογραφίας (μήνυσης - λοιπών εγγράφων που προσκόμισε η μηνύτρια εταιρία), σύμφωνα και με το άρθρο 101 § 1 εδ. β' ΚΠΔ (βλ. σχετ. και το υπ' αριθμ. 16.159/3-8-99 πληρεξούσιο της συμβ/φου Αθηνών Φ. Φ.-Ψ. το οποίο προσκομίσθηκε στη δικογραφία από την πληρεξούσια δικηγόρον του αιτούντος και την συγκατηγορούμενη του σύζυγό του Α.Β.). Οι συνήγοροι του αιτούντος, λόγω και των γνώσεων που διαθέτουν, ενημερώθηκαν προφορικά πλήρως και με σαφήνεια για την κατηγορία από την ανακριτική υπάλληλο-δικαστική λειτουργό που ενεργούσε την προανάκριση. Απόδειξη για το γεγονός αυτό είναι και το ότι ο αιτών, στις 24-11-99, υπέβαλε εννεασέλιδο απολογητικό υπόμνημα κοινό με την σύζυγό του, στο οποίο εξέθεσε με λεπτομέρειες τις θέσεις του. Προσκόμισε δε έγγραφα που αυτός έκρινε ως απαραίτητα για την απόδειξη των ισχυρισμών του και πρότεινε και μάρτυρες υπερασπίσεως. Το ανωτέρω δε υπόμνημα υπέγραψε αντ' αυτού ο πληρεξούσιος δικηγόρος του Δ. Α. βάσει του προαναφερθέντος πληρεξουσίου. Στο υπόμνημα αυτό δεν αναφέρθηκε βέβαια πως είτε ο αιτών-κατηγορούμενος είτε η συγκατηγορούμενη Α.Β. δεν είχαν λάβει γνώση της κατηγορίας αλλά απολογήθηκαν επί της ουσίας της υποθέσεως.

Ενόψει των ανωτέρω γίνεται απολύτως σαφές πως δεν συντρέχει περίπτωση απόλυτης ακυρότητας, του άρθρου 171 § 1 δ ΚΠΔ, της προανακριτικής πράξης της λήψης απολογίας του αιτούντος-κατηγορουμένου δεδομένου πως δεν παραβιάσθηκε το θεμελιώδες δικαίωμα του κατηγορουμένου προς υπεράσπισή του αφού όπως

προέκυψε, και πλήρη και σαφή γνώση της κατηγορίας έλαβε και επαρκώς απολογήθηκε. Θα πρέπει συνεπώς το Συμβούλιό σας να απορρίψει την υπό κρίση αίτηση ως ουσία αβάσιμη, σύμφωνα και με το άρθρο 176 ΚΠΔ.

Βούλευμα:

Κατά του ήδη αιτούντος Π.Β. ασκήθηκε ποινική δίωξη για: καταδολίευση δανειστών (άρθρ. 397 παρ. 1 ΠΚ) παράβαση του άρθρου 232 Α παρ. 1 ΠΚ και υ-φαρπαγή ψευδούς βεβαιώσεως από κοινού (45.220 παρ. 1 Π.Κ.), μετά από μήνυση που κατέθεσε εναντίον του η εταιρεία «S.S.A. LTD» που εδρεύει στη Λιβερία και είναι νόμιμα εγκατεστημένη στην Ελλάδα (...) και εκπροσωπείται νόμιμα και παραγγέλθηκε η διενέργεια προανακρίσεως από τον 23ο Πταισματοδίκη Αθηνών. Η προανάκριση περατώθηκε νομίμως με την απολογία του αιτούντος - κατηγορουμένου και διαβιβάσθηκε η δικογραφία στον αρμόδιο Εισαγγελέα Πλημ/κών Αθηνών.

Με την υπό κρίση αίτησή του όμως ο αιτών ζητεί να ακυρωθεί η προανακριτική πράξη της λήψης της απολογίας του διότι αυτή πάσχει από απόλυτη ακυρότητα κατά τα άρθρα 101 παρ. 1, 104 παρ. 1 και 171 παρ. 1 δ ΚΠΔ και άρθρο 6 παρ. 3 της ΕΣΔΑ, διότι δεν του ανακοινώθηκε το περιεχόμενο του κατηγορητηρίου.

Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 273 παρ. 2 και 274 ΚΠΔ, εφ' όσον εξακριβωθεί η ταυτότητα του κατηγορουμένου και του εξηγηθούν τα δικαιώματά του σύμφωνα με το άρθρο 103 ΚΠΔ, εκείνος που ενεργεί την εξέταση του εκθέτει με πληρότητα και σαφήνεια την πράξη για την οποία κατηγορείται και τον καλεί ν' απολογηθεί και να υποδείξει τα μέσα της υπερασπίσεώς του. Κατά το άρθρο 101 παρ. 1 α ΚΠΔ, ο ανακριτής μόλις μετά την κλήτευση εμφανισθεί ή οδηγηθεί σ' αυτόν ο κατηγορούμενος για να απολογηθεί του ανακοινώνει το περιεχόμενο του κατηγορητηρίου και των άλλων εγγράφων της ανάκρισης. Ο τρόπος που μπορεί να γίνει αυτό είναι είτε γραπτώς (με έγγραφο) ή προφορικώς, δεδομένου ότι ο ΚΠΔ δεν διακρίνει επί του θέματος, αρκούμενος στο ότι η απαγγελία της κατηγορίας πρέπει να γίνει με πληρότητα και σαφήνεια (ΑΠ 105/1998 ΠΧρ. ΜΗ. 754). Περαιτέρω, από τις συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 171 παρ. 1 στοιχ. δ. 173 παρ. 2 174 παρ. 1 και 176 παρ. 1 ΚΠΔ συνάγεται ότι πρόταση της απόλυτης ακυρότητας για πράξεις της προδικασίας πρέπει να γίνεται μέχρι την έναρξη της προπαρασκευαστικής διαδικασίας (σημειωτέον ότι αυτή αρχίζει με την επίδοση στον κατηγορούμενο της κλήσεως, όταν η παραπομπή στο ακροατήριο γίνεται με βούλευμα και αφού αυτό καταστεί αμετάκλητο ή με την επίδοση του κλητηρίου θεσπίσματος ΑΠ 1920/1997 Ποιν.χρ. ΜΜ 645), ήτοι μέχρι την αμετάκλητη παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο, διαφορετικά καλύπτεται με αποτέλεσμα να μην μπορεί να ληφθεί υπόψη ούτε αυτεπαγγέλτως, αρμόδιο δε για την κήρυξη ή μη τέτοιας ακυρότητας είναι το Δικαστικό Συμβούλιο το οποίο εφεξής απεκδύεται από κάθε δικαιοδοσία επί της υποθέσεως. Ως έχουν οι ανωτέρω διατάξεις δεν αντίκεινται στις δικονομικές εγγυήσεως περί δίκαιης δίκης της διάταξης του άρθρου 6 παρ. 3 ΕυρΣΔΑ (Ν.Δ. 53/1974) οι οποίες δεν διακρίνουν κατ' αρχήν μεταξύ προδικασίας και κυρίας διαδικασίας στην ποινική δίκη. Κατά τον τελολογικό όμως σκοπό της έχουσας αυξημένη τυπική ισχύ, κατ' άρθρο 28 Σ της άνω Συμβάσεως - που συνίσταται στο ότι θα πρέπει η ποινική διαδικασία ως σύνολο θεωρουμένη και ανεξαρτήτως των επί μέρους δικονομικών τύπων της, να μπορεί να εκτιμηθεί ότι απηχεί δίκαιη δίκη που δικαιολογεί την έκδοση ορθής ποινικής αποφάσεως (καταδικαστικής ή αθωωτικής) - οι ανωτέρω εγγυήσεις έχουν την έννοια ότι πρέπει να δίδεται στον κατηγορούμενο το

δικαίωμα να ακουσθεί πλήρως κατά την εκδίκαση της ουσίας της εναντίον του κατηγορίας υπό δικαστού που εκδίδει οριστική απόφαση. Εφαρμόζοντας, επομένως κυρίως στην επ' ακροατηρίου διαδικασία και αναλογικώς μόνο στην μη επιβαλλόμενη από την Ευρ.ΣΔΑ προανάκριση όταν και όπου η τελευταία προβλέπεται προς βάσανο της κατηγορίας τόσο υπέρ του νόμου όσο και υπέρ του κατηγορουμένου. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω εφ' όσον από τις προαναφερθείσες διατάξεις του ΚΠΔ παρέχεται στον κατηγορούμενο το δικαίωμα να ζητήσει εγκαίρως την ακύρωση όσων προανακριτικών πράξεων έγιναν παρά το νόμο και θίγουν την υπεράσπισή του και αφ' ετέρου τάσσεται δικαστής προς ακρόαση τέτοιου αιτήματός του πριν την έκδοση οριστικής απόφασης επί της εναντίον του κατηγορίας οι εν λόγω διατάξεις δεν αντίκεινται στην ΕυρΣΔΑ εκ μόνου του λόγου ότι ορίζεται ως χρονικό όριο υποβολής αιτήσεως περί κηρύξεως ως ακύρων των πράξεων το πέρας της προδικασίας (Συμβ. ΑΠ 1260/2000 Ελ.Δ. 41.1465).

Στην άποψη αυτή κατατείνει η δυνατότητα να προταθεί τυχόν ακυρότητα από τον Εισαγγελέα καθώς και από τον ενδιαφερόμενο διάδικο αυτοτελώς, δηλαδή με ξεχωριστή αίτησή του στο αρμόδιο Δικαστικό Συμβούλιο. Το ΕΔΔΑ έχει άλλωστε κρίνει ότι η έκταση διασφάλισης των εγγυήσεων του άρθρου 6 παρ. 3 Ευρ.ΣΔΑ εξαρτάται από τις ειδικές συνθήκες (ιδιαιτερότητες) του εκάστοτε σταδίου της ποινικής διαδικασίας (ΕΔΔΑ Απόφαση της 28.10.1994. BONER και MAXWELL κατά Ηνωμένου Βασιλείου Σειρά Α-300-B και 300-0) (βλ. Ι. Μυλωνά, Η πρόσφατη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, έκδ. Σάκκουλα 1995, σ. 203-204) και για το λόγο τούτο είναι καίριας σημασίας η μέριμνα του κράτους προκειμένου να εξασφαλισθεί η διεξαγωγή μίας δίκαιης δίκης εκφάνσεις της οποίας αποτελούν και τα επιμέρους δικαιώματα πληροφόρησης επί της ποινικής κατηγορίας και υπεράσπισης του κατηγορουμένου (6 παρ. 3 εδ. α γ Ευρ.ΣΔΑ) ορ. αναλυτικά: Δ. Ζημιανίτη, Παρατηρήσεις παρά πόδας των Α.Π. 1055/2000 και 1225/2000 Ποιν. Δικ. 2001, Ι. Σαρμά: Η πρόσφατη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και της Επιτροπής, έκδ. Σάκκουλα 1998, σ. 257 επ., 287-288).

Στην προκειμένη περίπτωση προέκυψε ότι ο αιτών, μετά την κλήτευσή του στις 26.10.1999 από τον 23ο Πταισματοδίκη δεν εμφανίστηκε ο ίδιος, αλλά διά των πληρεξουσίων δικηγόρων του έλαβε γνώση της κατηγορίας και όλων των υπολοίπων εγγράφων της δικογραφίας. Οι δε συνήγοροί του ενημερώθηκαν προφορικά πλήρως και με σαφήνεια για την κατηγορία. Ο αιτών μάλιστα στις 24.11.1999 υπέβαλε εννεασέλιδο απολογητικό υπόμνημα στο οποίο λεπτομερώς εκθέτει τις θέσεις του, προσκόμισε δε και τα κατά την κρίση του απαραίτητα προς απόδειξη των ισχυρισμών του έγγραφα και πρότεινε μάρτυρες υπερασπίσεως.

Εν αντιθέσει επομένως προς τούτο ο αιτών-κατηγορούμενος επικαλείται, καμμία ακυρότητα (και ιδίως η εκ του άρθρου 171 παρ. 1 εδ. δ ΚΠΔ απόλυτη ακυρότητα) δεν γεννήθηκε κατά την προανακριτική πράξη της λήψης της απολογίας του, σύμφωνα με όσα εκτίθενται στην μείζονα σκέψη (διατ. Εισ. Εφ. Θεσ. 48/2000 ο.π., Συμβ.Εφ.Θεσ. 659/1999), ο δ' αιτών δεν στερείται του δικαιώματός του σε έγγραφη πλήρη και σαφή γνώση της κατηγορίας και προβολή των υπερασπιστικών του ισχυρισμών και κατά την επ' ακροατηρίου διαδικασία που θα ακολουθήσει όσο και ασκώντας αυτοτελώς ένδικα μέσα κατά της εκδοθησομένης αποφάσεως του ποινικού Δικαστηρίου σε περίπτωση καταδίκης του χωρίς τούτο να αντίκειται στις εγγυήσεις των άρθρων 6 παρ. 1, 3 εδαφ. α. γ Ευρ.ΣΔΑ και 2 παρ. 1 του 7ου Πρωτοκόλλου στην

Ίδια Σύμβαση (Ν. 1705/1987). Κατόπιν αυτών και για όσους λόγους αναπτύσσονται και αναλύονται και στην Εισαγγελική πρόταση στους οποίους ως νόμιμους και βάσιμους το Συμβούλιο αναφέρεται πρέπει να γίνει τυπικά δεκτή η από 25.9.2000 και εγχειρισθείσα στον Εισαγγ. Πλημ/κών Αθηνών την 26.9.2000 αίτηση του Π.Β. και ν' απορριφθεί κατ' ουσίαν**.

4.1.2) 2761/2002 Συμβ. Πλημ/κών Αθηνών (2636 ΠΟΙΝΛΟΓ)

Ποινική Δικονομία. Αίτημα για κήρυξη απόλυτης ακυρότητας της απολογίας του κατηγορουμένου χωρίς να έχει γνωστοποιηθεί πριν σε αυτόν το κατηγορητήριο. Απόρριψη του αιτήματός του για αυτοπρόσωπη εμφάνιση, διότι έχει επαρκώς αναπτύξει τις απόψεις του, με τα απολογητικά υπομνήματα. Δεκτή η εισαγγελική πρόταση με το βούλευμα⁶⁸.

4.1.3) 160/2001 Συμβ. Πλημ/κών Κορίνθου (2557 ΠΟΙΝΛΟΓ)

Ποινική Δικονομία. Κήρυξη ακυρότητας της προανακριτικής απολογίας του κατηγορουμένου, διότι κλήθηκε σε απολογία, χωρίς να συνταχθεί και να του ανακοινωθεί το κατηγορητήριο. Διαταγή εκ νέου απολογίας του, κατόπιν γνώσης του κατηγορητηρίου⁶⁹.

4.1.4) 368/2003 Διάταξη Εισαγγ. Εφετών Αθηνών (803 ΠΟΙΝΛΟΓ)

Ακυρότητα πράξης της προδικασίας από τη μη τήρηση της διάταξης του άρθρου 101 παρ. 1 Κ.Π.Δ. (άρθρο 2 παρ. 1 Ν. 2408/96) σε συνδυασμό με άρθρο 104 παρ. 1 ΚΠΔ. Ο ανακριτής και ο προανακριτικός υπάλληλος αντίστοιχα οφείλουν να ανακοινώσουν στον κατηγορούμενο το περιεχόμενο του κατηγορητηρίου επί του οποίου καλείται να απολογηθεί. Άκυρη η λήψη απολογίας χωρίς την τήρηση των προβλεπόμενων στις ανωτέρω διατάξεις. Διαταγή για διενέργεια συμπληρωματικής προανάκρισης και λήψης απολογιών των κατηγορουμένων.

Από τα στοιχεία της δικογραφίας προκύπτει ότι υφίσταται θέμα ακυρότητας πράξεων της προδικασίας, διότι δεν τηρήθηκε η διάταξη του άρθρου 101 § 1 ΚποινΔ (2 § 1 Ν2408/96) κατά την οποία ο ανακριτής ανακοινώνει στον κατηγορούμενο το

⁶⁸ Ομοια με την απόφαση 1818/2001 Συμβ Πλημ/κών Αθ., της παραγράφου 4.1

⁶⁹ Ομοια με την απόφαση 1818/2001 Συμβ Πλημ/κών Αθ., της παραγράφου 4.1

περιεχόμενο του κατηγορητηρίου και των άλλων εγγράφων, η οποία διάταξη εφαρμόζεται και στην προανάκριση (104 § 1 ΚποινΔ). Αρμόδιο να κηρύξει την ακυρότητα πράξεων της προδικασίας είναι το δικαστικό συμβούλιο (176 § 1 ΚποινΔ). Εκτός όμως από τα θέματα της ακυρότητας υπάρχει και το ζήτημα της ουσιαστικής απολογίας των κατηγορουμένων, δηλαδή της απολογίας που έχει αποδεικτική αξία. Πρέπει επομένως να δοθεί η δυνατότητα στους κατηγορουμένους να απολογηθούν και να προβάλουν τους ισχυρισμούς τους μετά την ανακοίνωση της κατηγορίας, όπως οι ίδιοι έχουν ζητήσει στις αιτήσεις τους, διατασσομένης συμπληρωματικής προανακρίσεως (322 § 2 ΚποινΔ)

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Δέχομαι τυπικά τις προσφυγές των κατηγορουμένων κατά του κλητηρίου θεσπίσματος του Εισαγγελέα Πλημ. Αθηνών και διατάσσω να διενεργηθεί συμπληρωματική προανάκριση και επειγόντως (εντός είκοσι ημερών) να ληφθούν κατάθεση του πρώτου μάρτυρα υπερασπίσεως και νέες απολογίες των δύο κατηγορουμένων, στη συνέχεια δε να επιστραφεί αμέσως η δικογραφία στον Εισαγγελέα Εφετών για την τελική κρίση.

Θ. Παπαγεωργόπουλος

Αντιεισαγγελέας Εφετών

4.1.5) 761/2002 Συμβ. Εφετών Δωδεκανήσου (948 ΠΟΙΝΛΟΓ)

Η αποδεικτική αξιοποίηση σε βάρος του κατηγορουμένου της προανακριτικής, ένορκης ή ανώμοτης κατάθεσής του, πριν στραφούν οι υπόνοιες εναντίον του, συνεπάγεται απόλυτη ακυρότητα. Αναιρείται το βούλευμα.

Επί της αναιρέσεως του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου.

1.- Επειδή, καθώς συνάγεται από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 6 παρ. 1 ΕΣΔΑ, που κυρώθηκε με το Ν.Δ. 53/1974, 105 και 223 παρ. 4 ΚΠΔ, απαγορεύεται η αποδεικτική αξιοποίηση σε βάρος του κατηγορουμένου της ένορκης ή ανώμοτης κατάθεσής του, που έδωσε προανακριτικώς και πριν στραφούν οι υπόνοιες εναντίον του, οπότε, αν, κατά παράβαση της εν λόγω απαγόρευσης, αξιοποιηθεί σε βάρος του καταθέσαντος και στην συνέχεια καταστάντος κατηγορουμένου η εν λόγω κατάθεσή του, είτε κατά την προδικασία, είτε κατά την διαδικασία στο ακροατήριο, τούτο επάγεται, κατ' άρθρο 171 παρ. 1 δ' ΚΠΔ, απόλυτη ακυρότητα, που θεμελιώνει, έτσι, τον από το άρθρο 484 παρ. 1α' του ίδιου κώδικα λόγο αναίρεσης (ολ. ΑΠ 2/1999).-

2. - Στην προκειμένη περίπτωση, το Συμβούλιο Εφετών Δωδεκανήσου αναφέρεται, στο προσβαλλόμενο βούλευμά του, προς αιτιολόγηση της παραπεμπτι-

κής κρίσης του, στις καταθέσεις των αρχικά εξετασθέντων ως μαρτύρων και συνέχεια προσλαβόντων την ιδιότητα των κατηγορουμένων Α.Μ. κ.λ.π, παρά την περί του αντιθέτου Εισαγγελική πρόταση και αγνοώντας την παραπάνω απόφαση της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου. Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα και έναντι των ανωτέρω κατηγορουμένων, των οποίων, παρά τον νόμο, ελήφθησαν υπόψη οι προανακριτικές καταθέσεις τους ως μαρτύρων, επήλθε απόλυτη ακυρότητα, γι' αυτό και πρέπει να γίνει δεκτός, ως βάσιμος, ο μοναδικός από το άρθρο 484 παρ. 1 α' ΚΠΔ αναιρετικός λόγος της αίτησης του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, ν' αναιρεθεί μερικώς το πληττόμενο βούλευμα και όσον αφορά τους προσημειωθέντες κατηγορουμένους και να παραπεμφθεί η υπόθεση, για νέα εξέταση και ως προς τους ανωτέρω κατηγορουμένους, στο παραπάνω Συμβούλιο Εφετών Δωδεκανήσου, διότι είναι εφικτή η σύνθεσή του από άλλους δικαστές, εκτός εκείνων, που την είχαν κρίνει προηγουμένως άρθρα 485 παρ. 1 και 519 ΚΠΔ.

4.1.6) 1/2004 ΑΠ. (ΟΛΟΜ. – ΠΟΙΝ.) (523 ΠΟΙΝΛΟΓ)

Ποινική Δικονομία. Η αξιοποίηση μαρτυρικών καταθέσεων στα πλαίσια της Ε.Δ.Ε. και της ανάκρισης που δόθηκαν πριν ο εξεταστής αποκτήσει την ιδιότητα του κατηγορουμένου, παραβιάσει το δικαίωμα της δίκαιης δίκης (άρθρο 6 της Ε.Σ.Δ.Α.).

Αναίρεση βουλεύματος λόγω απόλυτης ακυρότητας.

4.2 Αποφάσεις Ευρωπαϊκών Δικαστηρίων

4.2.1) E.L., R.L. & J.O.L. κατά Ελβετίας - Απόφαση 29-8-1997

Παραβίαση του τεκμηρίου αθωότητας (άρθρο 6 παρ. 2 της ΕΣΔΑ) για τους κληρονόμους του θανόντος, ο οποίος φέρεται να τέλεσε φορολογική απάτη. Διαπίστωση της απάτης πολύ αργότερα, από το χρόνο για αποποίηση της κληρονομιάς για τους κληρονόμους, ώστε να ευθύνονται οι τελευταίοι.

(Βλέπε Ι. Σαρμά: Η πρόσφατη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και της Επιτροπής, εκδ. Σάκκουλα, σ. 267-271)

4.2.2) Van Mechelen και λοιποί κατά Ολλανδίας - Απόφαση 23-4-1997

Αναγκαιότητα της μυστικότητας, κατά την ανάκριση των μαρτύρων κατηγορίας, όταν οι τελευταίοι είναι αστυνομικοί πράκτορες. Παραβίαση της αρχής μυστικότητας από τους συνηγόρους των κατηγορουμένων, που ακούνε την κατάθεση από διπλανό χώρο και θέτουν ερωτήσεις. Η μυστικότητα απαιτείται για την ασφάλεια των μαρτύρων και τη διασφάλιση της ανωνυμίας των αστυνομικών. Το δικαστήριο κρίνει ότι θα μπορούσαν να υπάρξουν λιγότερο δυσμενή μέτρα προστασίας των πρακτόρων για τη διαδικασία υπεράσπισης.

(Βλέπε Ι. Σαρμά: Η πρόσφατη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και της Επιτροπής, εκδ. Σάκκουλα, σ. 279-284)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η προανάκριση είναι η ενέργεια των ανακριτικών υπαλλήλων, κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας, να συγκεντρώσουν τα πρώτα στοιχεία, για τη διαπίστωση της τέλεσης ορισμένου αδικήματος. Την προανάκριση διέπουν οι αρχές της μυστικότητας, συνοπτικότητας, αναγκαιότητας, απαγόρευσης του υπερμέτρου, της αναγκαίας αναλογίας, της προσφορότητας και της αυτεπάγγελτης συγκέντρωσης του αποδεικτικού υλικού.

Σύμφωνα με τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ο κατηγορούμενος έχει το δικαίωμα της ακρόασης, της παράστασης με δύο το πολύ συνηγόρους, της γνώσης όλων των εγγράφων της προανάκρισης και δυνατότητα λήψης 48ωρης προθεσμίας για να απολογηθεί, εγγράφως με υπόμνημα ή προφορικά.

Το Σύνταγμα της Ελλάδος προστατεύει τον κατηγορούμενο, καθώς μόνο με νόμο μπορεί να καταδιώκεται και να συλλαμβάνεται (αρ. 5 παρ. 3 Σ.), να συλλαμβάνεται με ένταλμα, εκτός και αν διαπράττει αυτόφωρο έγκλημα (αρ. 6 του Σ.). Ακόμη προβλέπεται απαγόρευση των βασανιστηρίων (αρ. 7 του Σ.) και το δικαίωμα ακρόασης από τα δικαστήρια και του νομίμου δικαστή (αρ. 20 και αρ. 8 του Σ.).

Οι αρχές της ακρόασης του κατηγορουμένου, του νομίμου δικαστή, της δικαστικής προστασίας των πολιτών, της νομίμου σύλληψης και φυλάκισης, του τεκμηρίου αθωότητας του κατηγορουμένου και του δικαιώματος να υπερασπίζεται τον εαυτό του με τη γνώση του κατηγορητηρίου, αλλά και με το διορισμό συνηγόρου και την πρόταση μαρτύρων υπεράσπισης προβλέπονται από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, το Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε. και την Οικουμενική Διακήρυξη του Ο.Η.Ε.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ – ΠΡΟΑΝΑΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Η παρούσα εργασία αναφέρεται στο θέμα της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά τη διάρκεια της προανάκρισης. Κατά τη διαδικασία αυτή, υπάρχει κίνδυνος ο κατηγορούμενος να υποστεί σημαντικούς περιορισμούς των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων του. Μεταξύ των δικαιωμάτων αυτών, η προσωπική ελευθερία και η ασφάλεια θεωρούνται ως οι πιο σημαντικές.

Εξαιτίας αυτού του γεγονότος, θεωρείται απαραίτητη η διασφάλιση των δικαιωμάτων αυτών από το Ελληνικό Σύνταγμα και το Διεθνές και Ευρωπαϊκό Δίκαιο.

Καταρχάς, το Ελληνικό Σύνταγμα του 1986/2001 με τα άρθρα 5-6-7-8-9-9Α και 19-20 και το ελληνικό ποινικό δικονομικό δίκαιο με το άρθρο 104 θέτουν περιορισμούς στις αυθαιρεσίες των ανακριτικών οργάνων. Από την άλλη πλευρά, σε διεθνές επίπεδο υπάρχει η Οικουμενική Διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου του 1948 που προστατεύει με τα άρθρα της 1, 3, 5, 7 – 12 τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Επίσης, υπάρχει η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου με τα άρθρα 3, 5, 6 και ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης με το έκτο κεφάλαιο περί δικαιοσύνης και τα άρθρα 47, 48, 50.

Όλα τα παραπάνω νομοθετήματα έχουν θεσπιστεί, με στόχο να προστατεύσουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια από κάθε προσβολή της, κατά τη διάρκεια της προανάκρισης.

EXECUTIVE SUMMARY – PRELIMINARY INVESTIGATION

The concrete project is referring to the issue of protection of the human rights during the preliminary investigation. During this procedure there is possible for the defendant to undergo serious restrictions of his basic human rights. Among them, the personal freedom and safety are the most important.

Because of that, it seems necessary to ensure the above rights with Greek Constitution and with International and European Laws.

At first, the Greek Constitution of 1986/2001 with the articles 5-6-7-8-9-9A and 19-20 and the Greek penal procedure law with article 104 are introducing restrictions to the arbitrary acts of the inquisitorial assistances. On the other hand, in international field there is the Universal Declaration of human rights of 1948 that protects with its article: 1, 3, 5, 7 - 12 the human rights.

Also, there is the European Agreement of Human Rights with the articles 3, 5, 6 and the Map of Fundamental Rights of the European Union with the sixth chapter about justice and articles 47, 48, 50.

All the above, have been created in order to protect human dignity from any offense, during the preliminary investigation.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αλεξιάδης Σέργιος Α., Εγχειρίδιο Ανακριτικής, 5^η έκδοση, Α. Σάκκουλας 2003
- Αλατσάς Ηλίας Π., Η Προανάκριση, Α.Ν. Σάκκουλας 1998
- Ανδρουλάκης Ν., Θεμελιώδης έννοιες της ελληνικής ποινικής δίκης, 2^η έκδοση, Αθήνα 1994
- Γεωργόπουλος Λ. Κ., Επίτομο Συνταγματικό Δίκαιο, 4^η έκδοση, εκδ. Α.Ν. Σάκκουλας, Αθήνα – Κομοτηνή 1992
- Δαγτόγλου Δ. Π. , Ατομικά Δικαιώματα, Αθήνα 1991
- Δημητρόπουλος Ανδρέας, Συνταγματικά Δικαιώματα, Παραδόσεις Συνταγματικού Δικαίου, τόμος ΙΙΙ, ΙΑ' έκδοση, Αθήνα 2005
- Δημητρόπουλος Ανδρέας, Οργάνωση και Λειτουργία του Κράτους, Παραδόσεις Συνταγματικού Δικαίου, Γ' έκδοση, Αθήνα 2004
- Ινστιτούτο Ελληνικής Συνταγματικής Ιστορίας και συνταγματικών επιστημών. Κείμενα Συνταγματικού Δικαίου, Σάκκουλας, Αθήνα 1991
- Καρράς Αργ., Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο, 2^η έκδοση, Αθήνα 1998
- Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας, Φορτσάκης, Νομική Βιβλιοθήκη 2005
- Κώδικας Ποινικής Δικονομίας Α. Καρράς, 2004
- Μάνεσης Αρ., Ατομικές ελευθερίες, 1982, δ' έκδοση Θεσσαλονίκη
- Μαργαρίτης Λ., Δικαιώματα του κατηγορουμένου στην προδικασία, Πρακτικά Γ' Πανελλήνιου Συνεδρίου. Ελλ. Εταιρεία Ποινικού Δικαίου, Αθήνα 1989
- Πάσχος Λάμπρος, Τα Συνταγματικά Δικαιώματα του κατηγορουμένου και η δημοσιότητα στην ποινική δίκη, Αθήνα 2001
- Σπινέλλης Δ., Αυξημένη προστασία των δικαιωμάτων του κατηγορουμένου κατά το Σύνταγμα και τις διεθνείς συμβάσεις. Πρακτικά Γ' Πανελλήνιου Συνεδρίου. Ελλ. Εταιρεία Ποινικού Δικαίου, Αθήνα 1989

ΛΗΜΜΑΤΑ

- Προανάκριση
- Κατηγορούμενος
- Κρατούμενος
- Ανάκριση

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

www.law.uoa.gr/~adimitrop

www.law.uoa.gr

www.tosyntagma.gr